

ንእዮብ ገብረስላሰ (ብላጅ “ተስፋጽዮን”) ርዕይቶ።

ካብ ጌታቸው ረዳ ኢትዮጵያዊ ትግራዊ

(Editor Ethiopian Semay)

ናይዛ ጽሕፍቲ ደራሲ ኢትዮጵያዊ ዜጋ እዩ። እዛ ርዕይቶ እዚ ናብ ኤርትራዊያን መርበብ ሓበሬታታት ተላኢኻ ኣላ። ኣብ ናትና መርበብ እንታይ ውራይ ኣለካ እንተይበልኩም፤ ኣብ ሉኡኽቶ ትምህርቲ ምስግጋር ጥራሕ ከም’ተድህቡ ጥራሕ ተሰፍ እገብር። ኣብ ሞንጎ ኩላህና፤ ብሰንኪ ሩሙሳት ምሁራትኩምን ሙሁራትናን ዝተተኸለ ደምነት ቀልቢ ከይሃብኩም፤ እታ ምሳና ዘላትኩም፤ (ንሕናውን ከምኡ) ዓሌታዊነትን ጽልእን ድንቁርናን ጉልባብኩምን (ንሕናውን) ደርቢኹም(ደርቢና) እዛ ጽሕፍቲ እዚኣ ሕዝቢ ንክማሃር ኣሳግርዎ እብል። ኣቐዲመ ንሓገዝኩም የቐንየለይ።

እዚ ኦን-ላይን/online/ኢንተርኔት/You tube/ ዝባሃል ምስተፈጥረ፤ ብዙሕ ሕክምና ዘድልዮም ናይ ሕልና ዘርጊ ዝተጻፈዎም ሰባት ዝዕንድርሉ መሽካዕለሊ ዑቡዳት ኮይኑ ምርኣይ ዘግርምን ዘሕዝንን እዩ። ካብቶም ሕክምና ዘድልዮም ሓደ ንስኻ እዮብ ገብረስላሰ (ብበርዒ መጻዊዒኻ- ተስፋጽዮን) ከምዝኾንካ ዘጣራጥር ኣይኮነን።

እዚ ኣብ You Tube ካሜራ ቀሪብካ፤ “ መንነት ኣጋኣዚ” ገለመለ እትብሎ፤ ዓርሰ ትሕትነት ዘበገሶ “ስኽራን መንነት” ተመሊሱ ናባኻ ዝስልበጥ ታሪኽ ትፈጥር ከምዘኻ ኣይፈለጥካን። ብዘበን ኣኽሱም ‘ኣጋኣዚ’ ዝባህል ቋንቋ ትግርኛ ዝዛረብ ‘ዓልየት’ ወናኒ መሬት ትግራይን መሬት መረብ ምላሽን(ባሕሩ ነጋሲ) ብታሪኽ ተራእዩ ኣይፍለጥን። እንተ ዳኣ ብሞቦቆል መነነት ‘ኣጋኣዚያን’ ኣሚንካ ኣጋኣዚያን እንመን ሙኻኖም ክነግረካ ድልዊ እዩ። ኣጋኣዚ ማለት ትግርኛ ወይ ተጋሩ ዝባሃሉ እዮም ኢልካና። እዚኣም ካኣ ምስ ኤርትራዊያን ትግርኛ ጥራሕ ዝሃሩቡ ማሕበረሰባት ኤርትራ ዝሓውስ እዩ ትብል። እቲ ዘገርም ድማ “ኣሰላም ኤርትራዊያን ተዛረብቲ ኤርትራን ኣሰላም ተጋሩን ግን “ኣይብጽሖምን ትብል (እቲ ዝተጠቐሰ መሬትን ሥልጣንን)። ስለምንታይ ኣሰላም ዘይሓውስ እንተተብሃልካ ድማ፤ መለስኻ “ኣሰላማይ ምእማን ማይ ምሑቋን እዩ” ትብል። ዝገርም እዩ! ክርስትያን ጠላምን ፤ ሓሳዊን ቀታልን፤ መጭበርበሪን መጓደሊ ፍርዲን ዘጋጠመካ ወይ ኣብ ታሪኽ ዘንበብካ ኣይትመስልን።

ስለዝኾነ ድማ ትብል፤- ‘ኣጋኣዚያን’ ማለት ኣሰላማይ/ኣሰላም ዘይሓውስ ‘ትግርኛ ተዛረብቲ’ ክስታናይ ጥራሕ እዩ ‘ጥንታዊ መስራታይ ኣኽሱምን ወናናይ መሬትን’ ትብለና ኣለኻ። እዚ ኣጋኣዚ ዝባሃል “ሓያል፤ ሱልጡን፤ ዘይሕሱ፤ ታኣማኒ...ወናኒ፤

ጥንታዊ፤ ጸሩይ..” እትብሎ እዩ እትብሎ ዓጀውጀው መስመር ይስሕት አሎ። ሥልጣን አክሱም ናብ ሙሉእ ከባቢ እቲ አክሱም ዝባሃል ዘበን “ሥልጣን ግዝአት” ዝነበረ ናይ ኩሉ ከባባ ሕዝቢ እምበር ‘ተጋሩ ወይ ትግርኛ ዝሃረቡ ዓልዮታት ዝውንንዎ ጥራሕ አይነበረን። ምክንያቱ ድማ ‘ትግርኛ/ተጋሩ..” ዝባሃሉ ብዘበን ጥንታዊ አክሱም፤ ማለት- ቅድሚ መበል 7ሻብዓይ ዘበን ትግርኛ፤ ትግራይ/ተጋሩ... ዝባሃል/ዝባሃሉ አብታሪኽ አይተረቐኸን። አይፍለጥን!

እቶም ጸሩይታት ኢና፤ ገለመሉ... ዝብሉ ብፅርየት ዓልዮትንት ዝምድሩ ከማኻ ዝበሉ ደናቐር፤ ... ባዕሎም እንመን እዮም? ተጋሩ/ትግርኛ/አጋአዚ እንታይዶ መንዶ ዓጀውጀው ብዙሕ ከካይደካ አይክእልን። ንምኻኑ መቦቆል ትግርኛን ተጋሩን እንመን እዮም (ኤርትራን ተጋሩን -ትግርኛ ዝሃረቡ ሓዊስካ ማለት እዩ!) ? ትግርኛ ማዓዝ ተፈጢሩ? መንከ ፈጢርዎ? እዚ ሕዚ ትግራይ ዝባሃል ከባቢ በዘበን አክሱም ዝነበሩ አምሓርኛ፤ አገው፤ ግዕዝ ተዛረብቲ፤ አብ መበል 7ይ ክ/ዘ ብትግረ ተዛረብቲ ቤጃ (ሓባብ) ምስተወረረ እዩ ቋንቋ ትግርኛ ዝተፈጥረ።

አክሱም ትርጉሙ ንባዕሉ ሕዋስ አምሓርኛን አገውን እዩ። ንአብነት መጀመርታ “አከሰመ” እዩ ዝባሃል ነይሩ፤ “አክሱም” አከ’ ማለት ማይ ማለት እዩ ብአገው፤ ሹም “ሓላፊ/ወናኒ” ማለት እዩ”። ክሳብ ሕዚ ተጋሩ “አክሱም” ኢልና ንጥቀም። እቲ ቦታ ብሓባብ/ቤጃ/ መስተወረረ አብ ጥቓ እቲ ምድሪ ባሕሪ ዝርከብ ከባቢ “ቆላ” “ትግረ” እንትብልዎ፤ እቲ ዶግዓ/ከበሳ/ ድማ “ትግሬ/ትግራይ” ኢሎም ጸዊዖም። ወራሮም ስለዝነበረ። ተቓጻጺሮም!

ወራር ቤጃ ብሕልፊ ወራር ‘ሓባብ’ ክጻወሩዎ ዘይካአሉ ነገሥታት አክሱም ፋሕ ኢሎም ሓዲሞም ናብ ደቡብ ገጾም ተሰዲዶም። እቶም ቤጃን ትግረን ዝሃረቡ ዝነበሩ ወረርቲ ብብዝሒም ቁሩባት ስለዝነበሩ ፤ ምስቲ ካባቢ ሕዝቢ ማለት መብዛሕቱኡ ክርስትያናዊን ዘይክርስትያናዊን ምስ ዝነበረ እቲ አገውን፤ ግዕዝን፤ ኩናማን፤ ጋፋትን፤ አምሓርኛ፤ አናርያን.... ዝሃረብ ነባራይ ተዛኒቐም ‘ሃይማኖቱን፤ ቋንቋኡን ወረሱ”።

ልክዕ ከምወረርቲ አብ ትግራይ ራያን ዓዘቦን፤ “ወሎን” ሰፊሮም ነቲ ከባቢ ብኦሮምኛ መጻዊዒ ሒቦም፤ ንሶም ግን ናይቲ ከባቢ ሃይማኖትን ቋንቋን ወሪሶም ተሓዋዊሶም ተዋሊዶም ዝነብሩ ዘለዉ ዓሌት ኦሮም፤ አብ ዘበን አክሱም እውን ቤጃ’ውን አብ ሞንጎ ተዛረብቲ እቶም አገውን፤ ግዕዝን፤ ሳሆን፤ ኩናማን፤ ጋፋትን፤ አምሓርኛ፤ አናርያን....ወዘተ ምንባር ቀጸሉ።

እዞም አብዚ ዝተጠቐሱ ዓሌታት ዝጠፍኡ አለዉ። አብ ከባቢ ነጃምን አክሱምን ዝነበሩ ጋፋት ዝባሃሉ ሎሚ የለውን። አብ ሓወልቲ አዲሲ ክሳብ ሎሚ ዘሎ

ዝርዝር ዓሌታት/ግዝአት መብዛሕቶም ምን መጻፍም አይንፈልግምን። **ትግራይ፤ ተጋሩ** ዝባህሉ ፈጺሞም ኣብ ታሪኽ ኣኽሱም አይፍለጡን እዮም። ብድሕሪኡ እቶም ትግሪ ዝዛረቡ ተዛረብቲ ወረርቲ ምስ “ግዕዝ፤ አገውን አምሓርኛን ሳሆን ” ምንባር ምስጀመሩ እቶም ካብተን ዝተጠቐሳ ቋንቋታት ሓዋዊሶም “ትግርኛ” ዝባሃል ፈጢሮም (7 ክ/ዘ)። እቲ ሓቂ እዚ እዩ።

ክንርስዖ ዘይብልና እቶም ሓባብ ዝባሃሉ ዓሌት ቤጃ ኣብ ዘበን ባዜን/ካሌብ ከም መሩኻት ወታሃደራት.. ኮይኖም ኣብ ኣኽሱም ዝነበሩ እውን ቀዲሞም ዝመጹ ጥንታዊያን አለው። ኮንቲ ሮዚኒ ካልኣት አውን ገሊጸሞ እዮም።

እንተ ዳኣ ተጋሩ፤ ብትምክሕቲ /ሥልጣነ ኣኽሱም/ ናትና ናይ ተጋሩ ትግርኛ ዝዛረቡ ጥራሕ እያ ኢሎም ናብ ትምክሕቲ አምራሖም፤ ናብ ታሪኽ ክንኣቱ ናይ ግድን እዩ ይብሉ ሊቃውንቲ ኢትዮጵያ። አጋኣዝያን ኢና ወነንቲ ባሕልቲ በቲ ንስኻ እትምድሮ ዓጀውጀው እንተዳ ሳዓባይ ረኺብካ፤ እቶም ጥንታዊያን ዝባሃሉ ‘ኩናማ፤ አገው፤ ሳሆ... አብኡ ዘለው ትግርኛ ዘይዛረቡ ንተጋሩ ብታሪኽ ክመጥቱዎም ይኽእሉ እዮም። ልቢ በሉ!!!! አበይ ዝነበረኩም ኢኹም ክብሉዎም እዮም። አጋኣዚ /ቤጃ ኢኹም እንተበሉና እንታይ ክንብል ንኽእል?

ሕግታት **ፎኖሎጂን** (ሰዋሰውኛ) **ሞርፎሎጂን** (ልሳን) ሕግታት ሊቃውንቲ እንትምርምርዎ **ቋንቋ ትግርኛ** ካብ ትግሪን ቤጃን መደብ መንጻፊኡ ገይሩ ኣብልዕሊኡ ግዕዝ ደረቡ ዝተፈጥረ ክሳብ ቀረባ እዋን ቋንቋ ጽሕፈት ዘይነበረ ቤጃውያን ዝፈጠርዎ ቋንቋ እዩ ይብሉ ሊቃውንቲ። ስለዚ፤ እቲ ከባቢ ብነባርነት ዝፍለጡ ‘ግዕዝ፤ ዓገው፤ ኩናማ፤ ሳሆ፤ አምሓርኛ..’ ተዛረብቲ ዝነበሩሉ ምድሪ እምበር ትግርኛ ዝዛረቡ ሕዋሳት ቤጃ ጥንታዊነት የብሎምን ይብሉ ተመራመርቲ። ጸለምቲ አሜሪካዊያን ቋንቋ እንግሊዝ ስለዝተዛረቡ አንግሎ ሳክስ/ ኢውሮጳዊያን አይገብሮምን ይብሉ። ነዚ እንታይ መልሲ ኣለና?

ንመሳሌ ይብሉ እዞም ተሟገትቲ ከምዚ ይብሉ ። አምሓርኛ ምስ ግዕዝ ሓቢሩ ስለዝነበረ፤ ከም **ትግርኛን ቤጃን “ጎሮሮ” ዝሓክኽ** ልሳን የብሎምን። **ግዕዝን አምሓርኛን “ብጎሮሮ”** ዝዘረብ ቃላት የብሎምን፤ **ትግርኛ ግን ከም እቶም ቤጃ “ብጎሮሮ” እዮም ዝትሕንጉ** ይብሉ። ‘ሓውለቲ ኣኽሱም ንካልኣት አይ እንታዮምን’ ዝባሃል ትምክሕቲን ጉጅለ ጸበብቲን ዝዝምርዎ መዝሙር ወቕቱ አሪጉ እዩ።

ተጋሩ ንምንታይ እዮም ድቋሉ ቤጃ እንዳሃለዉ ናብ አጋኣዚን የመንን ዓረብን ወዘተ.... ትውልዲ ሓርግ ምምዛዝ ዝፈትው ይብሉ ተኳራኸርቲ። ታሪኽ ዶ ይድምስስ እዩ? ይበሉ። ተጋሩን ኤርትራዊያን ተዋሊድና ዓሌትና ቋንቋና፤ ስነ-ለቦናዊ ትሕዝቶና፤ ባሕልና ሓደ እዩ; ንሳመማዕ፤ ንፋቕር፤ ምባል ሓደ ነገር እዩ።

ግን አጋዚ ዝባሃል ትግርኛ ዝዛረብ “ክረስቴያን ትግራይ ትግርኛ” ሓገር ንፍጠር ኢልካ ምዝራብ፤ ዘይንጻወሮ “ተሪር ታሪኻዊ በትሪ” ኣብ ዝባን ሕዝቢ ንክወርድ ምዕዳም እዩ። ምስትብሃል አድላይ እዩ። ምክሐ (ብድዕ)፤ ንብዙሕ ፡እዋን ከተገልግልትኻእል ትኸውን፤ ሓደ ዕለት ግን ትምክሕቲ ዓርሰ መንንትካ ቀሊዑ ንዘይትጻወሮ ስምብራት ሙጉት ከስዕብን ውርደት እውን ከጎልብ ስለዝኸእል፤ ምስትብሃል አለና። ትምክሕቲ፤ ጸቢብነትን፤ ድንቁርና ዘፍርዩም ፍርያት እዮም። እዚ ድማ፤ ሕዚ ዘለናዮ ውርደት፤ ዓዘቕቲ፤ አበይ-አበይ ደርቢዩና ከምዘሎ ኩላህና ቆላሕ ኢልና ምርአይ የድሊ።

ነዚ ኩሉ ውርደት ተሓተትቲ ሙሉራት ኢና ኢሎም ንቀተልቲ ነብሲን ንመለኸክቲን ተጣቢቐም/ወኪሎም/ ሕዝቢ ዘናሸውን ፤ ዘሕድሙን፤ ዘሳቕዩን፤ ዝቐትሉን ዝነበሩ፤ መጨረሻትኡ ‘ሕዝቢ’ ኣብ ትምክሕቲ አእትዮም ንውርደትን ስደትን ሞትን ዝዳራጉዎ ሰብ ገበናት፤ ብገበኖም ‘ኣብ ቤት ማእሰርቲ’ ‘ክዳጎኑ’ ዝግባእ፤ “ግርምቢጥ” ሎሚ እውን ድህሪ እቲ ኩሉ ወንጀሎም መሊሶም ኣብ ወጻእ ምስቶም ንክስደዱ ዝገበሩዎም ሱዳዳት ተሰዲዶም ሎሚ እውን ሕዝቢ ከዳናግሩን ክሕሱውን፤ ክምርሑዎን ከስተምህሩዎን ክምድሩን ምርአይ “ነዚአም ዘይምንጻግና” ብርኪ ፍልጠትና አበይ ወዲቐ ከምዘሰሎ መርአይ ይመስለኒ። እዚ ንክቐጽል ምግባር ግቡእ አይኮነን።

ናብ እዮብ (ተስፋጽየን) ክመልሰኩም።

ታሪኽ መዝሚዝካ ምሒዝካ ሕዝቢን መንእሰያትን ምድንጋር ወንጀል እዩ (ሕጊ ተዝነብር ማለት እዩ) እዞም ካብ ደቡባዊ ምስሪ ክሳብ ኢትዮጵያ ተዘርጊሖም ዘለው ዓሌት ቤጃ፤ አኸሱም ንምሓዝ ደጋጊሞም ወራር ፈቲኖም እዮም (ንአኸሱም አይንግዛእን ኢሎም)። መጨረሻታ ዓዕራብ ኣብ ከባቢ ቀይሕ ባሕር፤ እንዳሓየሉ ምስመዱ፤ ቤጃ (ሓባብ) አኸሱም አፍሪሶም ነገሥታት አሕዲሞም ባዕሎም ምስቲ ሕዝቢ ተዛኒቐም ብምንባር፤ እቶም ሓባብ ዝባሃሉ ቋንቋ ትግረ ዝዛረቡ ምስ ግዕዝን፤ አገውን፤ ሳሆን፤ አምሓርኛ አዛኒቐም ‘ሓዲሽ’ ቋንቋ “ትግርኛ” ፈጢሮም ወሊዶም ተዋሊዶም፤ ሕዚ መንንቶም ከተለልዮም ዘዳናግር እዩ። ካብ ኣም ሓደ እዮብ ኢኻ። ቋንቋ ትግርኛ ፈጢሮም። ዝፈጠርዎ ቋንቋን ብዝሰመይዎ ምድርን ሎሚ ትጽዋዓሉን-ትዛረበሉን ኣለኻ። ከም’ቲ ኣብ አሜሪካ ‘ጸለምቲ’ን-ከምኡውን ኣብ ጃማይካን ካልኦት ላቲን አሜሪካን ዝዛረቡዎ ፍልይ ዝበለ ቋንቋ እንግሊዝኛ፤ ኣብ ትግራይ እውን ቤጃ ዝፈጠሩዎ ዝንቕ አገውን፤ አምሓርኛን ፤ ትግረን፤ ግዕዝን “ትግርኛ” ዝባሃል ቋንቋ ፈጢሮም። ፈተኻ ጸላእካ እታ ታሪኽ ንሳ እያ። እቶም ቤጃ ዝባሃሉ አስላም፤ ሳላና ቋንቋ ፈጢርናልካ ኢሎም እንተሞትቲኻ እንታይ ክትብል ትኸእል? መልስኻ “አስላማይ” ፍልጠት የብሉን ኢልካ መልሲ ከይትህብ ጥራሕ እሰግእ። አይክሰግእን እውን እየ፤ ስለምንታይ “አስላማይ ምእማን ማይ

ምሑቋን እዩ፤ ኢልካ ካብ ምዝራብ ዝኸፍኡ እንታይ ከተምጽእ ትኽእል? ንሙኻኑ ትግራይ ትግርኚ ምስመስረትካ እቶ ተጋሩን ኤርትራን ትግርኛ ዝዛረቡ ‘አስላም’ ናቦይ ክትጉሑፎም ኢኻ? ንስኻ ከምዚ ዝበለ ስልጣን መን እየ ሂቡካ? “ቢል ጌት!?” Bill Gates?

እቶም ቤጃ፤ መሮዌ፤ ኖባ ትፈልጦም ዶ? እዚአም አይንግብርን ኢሎም ንአኽሱም ዓሚያም እዮም። ተጋሩ ዝባሃሉ አይፍለጡን ነይሮም። ካንአም መብዛሕትአም ብሕልፊ ድማ ‘ቤጃ’ ንአኽሱም ምስወረሩ ‘ትግራይ’ /ትግረ/ በስሞም ብቋንቋ ቤጃ ተጸዊዑ። ኣብ ላዕሊ ከምቲ ዝገለጽኩልካ፡ ቀደም ጋላ ዝባሃሉ ዓሌት “ሰብኽ ሰገም” (ዘላን/ጠልጣል/) ካብአም ወሎ ዝባሃል ልዩት ንወሎ ምስ ወረራ “ወሎ” ተባሂሉ ተጸዊዑ (ክሳብ ሕዚ)። ስለዝኾነ አውን ሎሚ፤ አሮሞ ናትና እዩ ጥንታዊያን ኢና ምባል ጀሚሮም አለው። ከምቲ ንስኻ እትምድሮ ማለት እዩ።

ዘገርም ነገር ድማ ብዙሓት ተጋሩን ኣብ ድምፂ ወያነን ‘ትርጉም’ ትግርኛና ፤ ትግራይን አንታይ ማለት ከምዝኾነ ክትርጉሙ ሓለው ኢሎም ሓንቲ ትረጉም ከምጽኡ አይካአሉን። እታ ናይ ሓባብ ትገረ አማጻጽአን ስያመ ትግራይን ትግርኛን ግን ከልዕሉዋ አይፈተውን ወይ አይፈለጡን ማለት እዩ። ከም እኒ እዩብ (ተስፋጽዮን) ዝበሉ አጋኣዚ ኢና ክብሉ ዘይሓፈሩ ምስ ‘ቤጃ’ ተዋሊድና ወይ ድማ ቤጃ እዩ ቋንቋ ትግርኛን መጻዊዒናን ፈጠሩልና ንክብሉ ድፍረት ሓጺሩዎም አሎ። ከም እዮብ/ተስፋጽዮን/ ዓሌት “ቤጃ” አስላም ስለዘለውዎም ስክፍታ ገይሮም ክኾኑ ይኽእሉ። ሓብብ እኮ ግን ዘላን/ጠልጣል/ሰብኽ ሳግም፤ ይኹኑ እምበር አቶም 5 ዓሌት ዘለዎም ናይ ሓባብ ዓሌታት ክርስትያን ዝነበሩ ዳሓር ዘሰለሙ እዮም። አስገደ፤ መፍለስ፤ ተክለ እየሱስ፤ ሃብተየሱስ፤ ሃብተማርያም ዝባሃሉ ገባር መንግስቲ አኽሱም ዝነበሩ እዮም። ቅድሚኡ ዋላ እንተነበረ አውን፤ ዓብዱ ናይ ፍልስት (ዋሕዚ) ደቂ ቤጃ ኣብ መበል 8ናይን 9ታሽዓይን ክ/ዘመን ናብ ከባቢና በብዝሒ ተዘርዮም እዮም። ካብቶም ሓየልቲ ዝባሃሉ ብውግእ ዝተፈልጡ ዓሌት ደቂ ቤጃ “ዛናፍጂ” ንባርካ ዝወረረ ሓይሊ እዩ። ‘ካብኢ፤ ናቅስ፤ ባዝን፤ ጃሪን፤ ካትብ’ ዝባሃሉ ምንገሥቲ አኽሱም ዘማሓድሮም ዝነበሩ ከባቢታት ኩሎም ነጻ ኮይኖም ቤጃዊያን ዘማሓድሮዎም መሳፍንቲ መስሪቶም እዮም። ስለዝኾነ እውን በብዝሒ ንባርካ ከባቢን ን ትግራይን ብሕልፊ ዓሌት ሓባብ ናብኡ መጺአም ቋንቋ ትግርኛ ፈጠሮም እዮም (ተዳቂሎም ማለት እዩ)።

ዘገርም ነገር ንስኻ ሓውና ድማ “አጋኣዚ” ኢና ትብል። አጋኣዚ ማለት ዓረብ ማለት እዩ። ካብ ደቡብ ዓረብ ዝተሰደዱ ሓበሻት፤ ሒማርያት፤ አጋዚያን፤ ሳባዊያን ዝባሃሉ... ብቐይሕ ባሕሪ ገይሮም ናብ እቲ ዝጥቀስ ዘሎ ቦታ ዝተሰደዱ ወጻእተኛታት እዮም። ከማኻ ዝበሉ ጹሉላት ግን ትግርኛ ዝዝሃረብ (ክረስትያን ጥራሕ) ትግራይ ትግርኚ ኤርትራ “ትግርኛ” ሓዊስካ “ጹሩያት ተጋሩ ኢና ፤ አጋዚ

ኢና ንባህል፤ ትብል። ዋእ! ዓገብ! ይርዳኣካዶ ኣሎ? ስዱዳት ዓሌት ዓዕራብ (ብግዕዝ መጻሕፍቲ እውን ዝተጠቐሱ) ዓዕራብ ‘ኣጋኣዚ’ ዝንባሃል ‘ትግራይ ትግርኚ’ ኢና ትብሉ ኣለኹም። ዘገርም ጉድ እዩ! ~

ንስኻ ጥራሕ ኣይኮንካን ወያነ እውን ኣጋኣዚ እንባሃል ዓሌት ዕራብ ኢና ናብ ትግራይ ፈሊስና ኢሎምና እዮም። ወየንቲ ከምዚ ይብሉ።

“The people of Tigray have a rich history of thousands of years. In the past, they were Known by various names such as Axumites, Habeshas, etc. Before 1000 BC, present day Tigray was inhabited by Nilotic and Hametic peoples of African origin, who led a primitive communal life.....the tribes of South Arabian origin known as the Sabeans, Agazians, Habeshas, and Himyarites began to cross the Red Sea and settle in the areas which are today Tigray and Eritrea. These tribes were at a more advanced stage of development than the indigenous people. / People's Democratic program of TPLF, May 1983) >>

ሓውና ተስፈጽየን ሽምካ ቀይር! (ናይቲ ውቁብን፤ ኩቡርን ሙሁርን ፕሮፌሰር ተስፋጽየን መድሃነ (ጀርመን ብረይመን ዩኒቨርሲቲ መምህር ሽም ንከተጽልም ብሽሙ እትጸዋዕ) ሓውና እዮብ፤ - ከማኻን ከም ንስኻን ዝመሰሉ ጹሉላት፤ ደናቕር “ኣምሐራይ፤ ኣማሓሩ” “ኣስላማይ፤ ኣስላም” (ኣስላማይ ዝኣመነ ማይ ዝሓቕነ እዩ) እንዳበልካ ትጽለል ኣለኻ። ሕዝቢ ከምሕዝቢ ኣይትተናኸፉ። ታሪኽ ኣይትጸይቑ። ንባዕልኹም ተጸይቑኩምን ተጸሊልኩም ሕዝብና ኣይተቃልዑዎ። ምኽንያቱ ኣጋኣዚ ዝንባሃል ዓረብ እምበር ሓበሻ ኣይራኣናን። ግደፎም እቶም ኣምሓሩን ኣገውን፤ ሳሆን፤ ኩናማን..ዋላ እቶም ቤጃ ብታሪኽ ቀዳምንት ክምጉቱኹም ይኸእሉ እዮም። ንሶም እውን ኣብቲ ዝተዛረበሉ ዘለኻ ከባቢ ዝነበሩ፤ ቋንቋና ዝፈጠሩልናን ጥንታዊያን እዮም። ናብ ታሪኽ ምኹዓት እንተዳኣ ኣቲና ማዓት ከውሒ እና ክንረክብ ‘መጽለሊ’ ኣይክህልወናን። ጃሕራ ግደፉ! ነውሪ ፍለጡ። ወያኔ እውን ኣጋዚ ማለት ንሕና ኢና ዓዕራብ ኢና ኢሎም እዮም። መስኪሮም እዮም (ካብ ዓረብ ዝመጸኢና ተጋሩ እንባሃል ኢሎም እዮም)፤ እዚ ጽላላ እዚ ንዓኻ ንእዮብን ንሳዕብትኻን ናብ ጸላም ትጎዩ’ለኹም።

የቐንየለይ ካብ ጌታቸው ረዳ (Ethiopian Semay) getachre@aol.com